

Ngày Tết là “Ngày sinh nhật chung” của mọi người.

Lúc còn nhỏ, mọi năm đến dịp Tết, mẹ tôi thường dạy cho tôi công thức phải học thuộc lòng để đi “mừng tuổi”. Để có mặt quần áo mới, để có mang giày hay xanh-đan ít nhất một lần vào dịp đầu năm và nhất là để có lì xì, đưa trả nào mà chúng thích đi “mừng tuổi”.

Sau khi thức dậy mở mắt vòng trong nhà với ông bà, cha mẹ, các anh các chị và dĩ nhiên với cái túi cũng tưng tưng đi để có rương rành, chúng tôi bắt đầu đi “xông đất” nhờ gia đình bà con, láng giềng. Người đầu tiên mà lũ trẻ xóm giã chúng tôi phải làm nghĩa với “chúc tết” là cha mẹ đầu tiên. “Cha mẹ đầu tiên” là người đầu tiên cha mẹ nhớ “cơm đầu” đưa bé sơ sinh khi nó được mang đến nhà thì để cho phép rửa và gia nhập vào Giáo hội Công giáo. Chúng tôi còn gọi cha mẹ đầu tiên là “vú bố”. Ông “bổ đầu tiên” của tôi đi lập nghiệp xa cho nên tôi được miễn lễ. Nhờ người trong cái thôn làng mà mọi người đầu tiên có giây phút má với nhau, đi làm nghĩa với “mừng tuổi”

h&#t m&#t vòng t&# đ&# u trên đ&# n cu&# i xóm có khi cũng m&# t c&# ngày mừng M&# t T&# t. Dĩ nhiên, m&# c dù đi làm nghĩa v&#, nh&# ng lũ tr&# chúng tôi không c&# m th&# y b&# bó bu&# c và kh&# s&# nh&# khi ph&# i c&# p sách đ&# n tr&# ng hay đi h&# c giáo lý. Trái l&# i là khác. Ai cũng c&# m th&# y vui sau m&# t l&# n vào xông đ&# t và đ&# c xong cái công th&# c “m&# ng tu&# i”. Lũ tr&# vui vì đ&# c lì xì, mà tôi cũng nghĩ r&# ng ng&# i l&# n càng vui h&# n vì đ&# c “m&# ng tu&# i”.

Bây gi&#, b&# c vào cái tu&# i thích ôn l&# i nh&# ng k&# ni&# m c&# a tu&# i th&# và nh&# chuy&# n “đ&# i x&# a”, tôi m&# i nh&# n th&# y ông bà trong cái thôn làng nh&# i mi&# n Trung chúng tôi có m&# t tri&# t lý th&# t thâm thúy khi nghĩ ra hai ch&# “m&# ng tu&# i”. Ngày nay, theo văn hóa Tây Ph&# ng, ng&# i Vi&# t nam ngoài cũng nh&# trong n&# c đ&# u bi&# t m&# ng “sinh nh&# t”. Đ&# n ngày sinh mà không nh&# là c&# m&# t thi&# u sót l&# n lao, có khi còn đ&# n đ&# n c&# th&# m k&# ch gia đình n&# a. Nh&# ng ngày x&# a, có l&# cha m&# tôi cũng ch&# ng bi&# t các ngài sinh vào ngày nào. Cùng l&# m h&# ch&# nh&# mình c&# m tinh con v&# t nào đó trong 12 con giáp mà thôi. Ngay c&# nh&# tôi, m&# i l&# n tôi h&# i ngày sinh tháng đ&# chính xác c&# a tôi thì cha m&# tôi ch&# nói m&# t cách l&# m&# vào kho&# ng cu&# i năm con chó. Đ&# a vào “biên b&# n th&# vì khai sinh” mà ki&# m ch&# ng thì cũng ch&# ng đi t&# i đâu, b&# i vì cũng nh&# ng&# i t&# x&# ng là “Bác H&#”, cha tôi cũng ch&# cho tôi m&# t ngày sinh tháng đ&# đ&# i khái g&# n v&# i kho&# ng cu&# i năm chó cho xong chuy&# n.

Đ&# u quan tr&# ng đ&# i v&# i ông bà ngày x&# a không ph&# i là ngày sinh tháng đ&#, mà là cái tu&# i mà mình ph&# i nh&# m&# i đ&# p T&# t đ&# n. Ngày đ&# nh&# không ph&# i là ngày sinh mà là ngày T&# t. Ngày T&# t là “Ngày sinh nh&# t chung” c&# a m&# i ng&# i. C&# đ&# n T&# t là thêm m&# t tu&# i. Riêng tôi, vì sinh g&# n cu&# i năm, cho nên m&# i có m&# y tháng mà tôi đã đ&# c nh&# ng hai tu&# i. Cho nên “m&# ng tu&# i” là ph&# i!

Ng&# i dân làng tôi “m&# ng tu&# i” b&# i vì ng&# i có tu&# i lúc nào cũng đ&# c kính tr&# ng. B&# t k&# giàu sang hay nghèo hèn, thông minh hay đ&# n đ&# n, quan quy&# n hay b&# n c&# nông...h&# có tu&# i là h&# n ng&# i khác. Có l&# vì v&# y mà lúc nh&#, c&# m&# i đ&# p T&# t đ&# n, tôi cũng th&# ng đ&# a cái tu&# i “nh&# y v&# t” đ&# n hai b&# c c&# a tôi ra mà hù đ&# a m&# y đ&# a tr&# khác. C&# nh&# nhi&# u tu&# i h&# n là m&# nh h&# n, gi&# i h&# n, đáng n&# h&# n v&# y. Mà th&# t v&# y, trong cái làng quê c&# a tôi, c&# càng thêm tu&# i là càng đ&# c tr&# ng n&#. Vào cái th&# i mà tu&# i th&# trung bình c&# a ng&# i Vi&# t nam ch&# a quá 40, có nh&# ng ng&# i ch&# m&# i 60 đã lên hàng c&# ông c&# bà hay b&# c tiên ch&# đáng kính trong làng. Chính vì v&# y mà hình &# nh c&# a các c&# già râu tóc b&# c ph&# và l&# i đ&# y “kính lão đ&# c th&#” v&# n còn in đ&# m trong tâm trí tôi cho đ&# n bây gi&#. Ngày nay, dù s&# ng trong xã h&# i nào, tôi v&# n luôn xem tu&# i già là m&# t giai đ&# n “thánh thiêng” trong cu&# c s&# ng con ng&# i. V&# i tôi, không c&# n bi&# t t&# cách c&# a ng&# i đ&# i đi&# n, h&# h&# n tôi m&# t tu&# i là ng&# i đáng tôi kính tr&# ng.

M&# i l&# n c&# m trên tay m&# t t&# báo ti&# ng Vi&# t, tôi th&# ng m&# xem tr&# c tiên các trang cáo phó và phân &# u. Tôi xem đ&# đ&# ng c&# m trong n&# i m&# t mát chung c&# a ng&# i Vi&# t xa x&#, nh&# ng cũng đ&#

“m&#ng tu&#i th&#” ngày càng cao c&#a ng&#&#i Vi&#t. Và dĩ nhiên, m&#i d&#p T&#t đ&#n, ni&#m vui vì tu&#i già ngày càng th&# c&#a ng&#&#i Vi&#t cũng như ni&#m kính trọng đ&#i v&#i tu&#i già cũng luôn đ&#&#c kh&#i d&#y trong tôi. “Chúc nhau trăm tuổi bức đu râu”, câu th&# này c&#a ông Trần T&# X&#&#ng, dù có ý trào phúng đ&#n đâu, cũng g&#i lên ni&#m mong &#&#c chân th&#c c&#a ng&#&#i Vi&#t nam: ng&#&#i Vi&#t nam mong đ&#&#c s&#ng th&# ch&# không ph&#i mong đ&#&#c “tr&#&#ng sinh b&#t t&#” hay “c&#i lão hoàn đ&#ng”.

Nh&#ng có lẽ không riêng gì ng&#&#i Vi&#t nam, mà ng&#&#i Á đông nói chung cũng đ&#u quý tu&#i th&# h&#n là s&# tr&#&#ng sinh b&#t t&#. S&# khôn ngoan mà tu&#i già là m&#t bi&#u t&#&#ng, đ&#&#c ng&#&#i Á đông tìm ki&#m h&#n là tr&#&#ng sinh b&#t t&#. Có lẽ vì mu&#n đ&# cao s&# minh triết t&#y c&#a tu&#i già mà tác gi&# b&# “Tây Du Ký”, ông Ngô Th&# a Ân, đã cho cái đ&#m đ&# t&# “m&#t d&#y” c&#a Th&# Tam T&#ng là Tôn Hành Gi&#, Sa Tăng và Bát Gi&#i “đ&#i náo” t&#i Mi&#u Tam Thánh đ&# qu&#y phá m&#t nhóm đ&#o sĩ đang kh&#n v&#i c&#u kinh đ&# xin “n&#&#c tr&#&#ng sinh”. N&#&#c “kim đ&#n đ&# s&#ng lâu” thì không th&#y đâu, mà ch&# toàn là “n&#&#c ti&#u” c&#a ba cái tên súc sinh này.

Nh&#ng thâm thúy h&#n ph&#i là câu chuy&#n c&# tích v&# “Su&#i Tr&#&#ng Sinh” c&#a ng&#&#i Nh&#t B&#n. Chuy&#n k&# r&#ng đ&#o Miya Jima c&#a Nh&#t B&#n x&#a kia là một hòn đ&#o n&#i ti&#ng linh thiêng. Dân &# đ&#o này h&#u như không có quy&#n ch&#t.

Trong s&# dân c&# ng&# trên đ&#o có hai v&# ch&#ng ng&#&#i ti&#u phu già, h&#t s&#c già. Họ đ&#&#c c&# làng yêu m&#n và tr&#ng n&#. Ai n&#y đ&#u khen s&# kiên nhẫn và lòng chung th&#y c&#a hai ng&#&#i. Cũng như m&#i ng&#&#i, cu&#c s&#ng c&#a c&#p v&# ch&#ng già này cũng đ&#&#c đ&#t b&#ng vô s&# ni&#m vui và n&#i kh&#. Vui vì họ liên ti&#p sinh đ&#&#c ba ng&#&#i con trai. Nh&#ng buồn khổ nhất là c&# ba ng&#&#i con trai này đ&#u b&# ch&#t trong m&#t ngày vì ngh&# đánh cá.

Trong tu&#i già, hai ng&#&#i ch&# bi&#t l&#y s&# kính yêu làm ngu&#n an &#i duy nhất cho nh&#ng ngày còn l&#i. M&#i ng&#&#i đ&#u mu&#n làm cho ng&#&#i kia b&#t đau khổ. D&#n dà tâm h&#n họ đ&#&#c bình th&#n tr&# l&#i. Hai c&# già th&#&#ng nghi&#n ng&#m câu nói quen thuộc c&#a ng&#&#i Nh&#t: “Khi hoa anh đào đã tàn, không ph&#i l&#y s&# ti&#c th&#&#ng mà làm cho hoa n&# l&#i đ&#&#c.”

Gi&# đây, hai ông bà đã già l&#m; họ già như nh&#ng con đ&#i m&#i c&# kính. Ng&#&#i ch&#ng thì da nhăn nheo, chân tay run l&#y b&#y trong khi tóc và lông mày c&#a ng&#&#i v&# cũng đã r&#ng nh&#n. Ng&#&#i dân trong đ&#o th&#&#ng g&#p hai ông bà b&#&#c đi ch&#m r&#i, theo phong t&#c c&#a ng&#&#i Nh&#t, ch&#ng đi tr&#&#c v&# đi sau. Nhìn chung, m&#i ng&#&#i trên đ&#o đ&#u nhìn nh&#n r&#ng đây là m&#t c&#p v&# ch&#ng già hạnh phúc. Họ bi&#t gác ra ngoài nh&#ng n&#i kh&#n kh&# c&#a loài ng&#&#i đ&# h&#&#ng cu&#c s&#ng yên tĩnh, an bình và tình yêu đ&#i v&#i nhau.

Dù vậy, họ vẫn còn mất mặt sự uổng ng trong tâm họ. Ai cũng nghĩ rằng: nếu có mất người thì phải ra đi trước thì không phải đau khổ bất chấp nào. Nghĩ như thế cho nên họ mới quyết định còn trẻ sống bên nhau lâu dài hơn; đời sống của họ sẽ trở nên thoải mái bao!

Thế rồi, một ngày mùa Thu n, không rõ do mất sự thôi thúc huy n bí nào đó, người chị chng đi về phía rừng mất mình. Đây là nơi mà trước kia ông đã từng làm nghề đ n c i. Giờ đây, ông chỉ mu n nhìn lại cây c i mất n trước khi nh m mất lia đời. Nhưng khi đ n n i, ông không còn nh n ra phong c nh ngày xưa n a. Ngay c a r ng, ông không còn thấy cây phong to n, v i lá đ n i b t gi a đám thông xanh m i khi mùa Thu đ n n a.

Sau mất h i đi b , ông lão c m thấy khát n c. Thấy có dòng suối trong xanh ngay c nh l i đi, ông liền đ a tay v c n c lên và uống. Li n sau đó, nhìn bóng mình trong dòng suối, ông không còn nh n ra mình n a: tóc ông trở nên đen nhánh, mất không còn l y mất v t nhăn và các b p th t sẵn c i. Ông thấy mình biến thành một chàng thanh niên tu i đôi m i. Thì ra, ông lão đã vô tình uống n c n i ngu n suối “trng sinh”.

Kh e m nh, vui t i, đ y nh a s ng, con người “c i lão hoàn đ ng” hay “tr mãi không già” này c m thấy th th i, yêu đ i và v i v t v . Thấy có người thanh niên b t th n xu t hi n trong nhà, bà lão s h i đ n ch t đ ng.

Nhng sau khi đ c người chng gi i thích, bà lão c m thấy sung s ng họ n ai h t. Thế là ngày mai, bà cũng vào rừng đ u ng cho b ng đ c n c suối trng sinh y. Nhưng bà đi mãi mà không bao giờ trở v . Không biết đi u gì đã xảy ra cho v , người chng liền ch y vào rừng. Người thanh niên nghe thấy tiếng n c suối ch y, mà không thấy v mình đâu c . B ng có mất tiếng rên nho nh t đầu v ng l i. Anh đi đ n g n b suối và ng c nhiên vô cùng khi thấy gi a một đám c cao có một đ a bé con chng vài tháng đang gi tay v phía anh v i v th t v ng. Đôi mắt em đ u c a đ a bé cho anh biết đ y chính là v anh. Thì ra, đã đ c trở l i, người v còn mu n trở họ n chng cho nên đã uống quá đ và biến thành một hài nhi.

Người chng bu n b b ng đ a bé lên và đ a v nhà. N c suối trng sinh đã c p mất người v c a anh và cũng l y đi niềm vui đ c s ng bên nhau c a đôi v chng già. (xem Thu Giang Nguyễn Duy C n, Cái C i c a Thánh nhân)

Ng&#i nghĩ ra câu chuy&#n c&# tích trên đây có l&# mu&#n nh&#n g&#i v&#i chúng ta r&#ng tu&#i nào cũng có cái v&# đ&#p và giá tr&# riêng c&#a nó. Cách riêng, tu&#i già là tu&#i đáng “m&#ng” và trân quý nh&#t.

V&# đi&#m này, tôi r&#t tâm đ&#c v&#i nh&#ng suy t&# c&#a m&#t ng&#i Á đông n&#i ti&#ng là ông Lâm Ng&# Đ&#ng. Ông đ&#a ra nh&#n xét r&#ng Tây Ph&#ng và Đông Ph&#ng đ&#u có quan ni&#m và thái đ&# gi&#ng nhau v&# m&#t s&# v&#n đ&# c&# b&#n nh&# quan h&# v&# ch&#ng, quan h&# gi&#a cha m&# và con cái, v&# t&# do cá nhân, v&# dân ch&#, v&# quan h&# gi&#a nhà c&#m quy&#n và dân chúng. Nh&#ng theo ông, quan ni&#m và thái đ&# c&#a ng&#i Tây Ph&#ng và Đông ph&#ng đ&#i v&#i ng&#i già và tu&#i già thì hoàn toàn khác h&#n. Á đông, đ&#c bi&#t là t&#i các n&#c ch&#u &#nh h&#ng c&#a văn hóa Trung Hoa, khi hai ng&#i m&#i quen nhau, sau khi h&#i tên h&# nhau r&#i, h&# li&#n h&#i tu&#i c&#a nhau. Ch&#c ch&#n đây là m&#t đ&#u c&#m k&# đ&#i v&#i ng&#i Tây Ph&#ng. S&# dĩ ng&#i ta tránh h&#i tu&#i nhau là b&#i ng&#i ta s&# “tu&#i già” và cũng s&# c&# ng&#i già. T&#i Trung Hoa, nh&#ng ông lão hành kh&#t, râu tóc b&#c ph&# cũng đ&#c đ&#i đ&#i m&#t cách đ&#c bi&#t. Càng thêm tu&#i thì càng t&# ch&#c “ăn m&#ng” tr&#ng đ&#i h&#n.

Ông Lâm Ng&# Đ&#ng còn đ&#a ra m&#t nh&#n xét khác khá lý thú v&# xã h&#i M&#. Theo ông, s&# dĩ ng&#i già &# M&# v&#n ti&#p t&#c làm l&#ng h&#ng hái là vì h&# theo ch&# nghĩa cá nhân m&#t cách thái quá; h&# mu&#n đ&#c l&#p vì cho r&#ng nh&# v&# con cái là m&#t t&#i nh&#c. Tác gi&# vi&#t r&#ng trong r&#t nhi&#u quy&#n c&# b&#n c&#a con ng&#i đ&#c ghi vào Hi&#n Pháp Hoa K&#, có m&#t quy&#n không đ&#c nh&#c đ&#n đó là quy&#n “đ&#c con cái ph&#ng d&#ng”. Ông l&#p lu&#n r&#ng n&#u cha m&# đã làm vi&#c đ&# nuôi d&#y con cái, đã m&#t ăn m&#t ng&# khi chúng đau &#m, đã ph&#i nuôi n&#ng chúng trong m&#t ph&#n t&# th&# k&#, thì t&#i sao khi v&# già h&# l&#i không có quy&#n đ&#c con cái ph&#ng d&#ng?

Ngày nay, nh&#t là khi đang s&#ng trong các xã h&#i Tây Ph&#ng, có l&# nhi&#u ng&#i không đ&#ng ý v&#i quan ni&#m v&# “quy&#n đ&#c con cái ph&#ng d&#ng” do ông Lâm Ng&# Đ&#ng đ&#ng. Nh&#ng cái nhìn v&# tu&#i già c&#a ông thì th&#t là thâm thúy: “Đi&#m quan tr&#ng là ai cũng mu&#n s&#ng lâu và n&#u tr&#i cho s&#ng lâu thì s&# t&#i m&#t th&#i ph&#i già...Ta ph&#i t&# ch&#c đ&#i s&#ng c&#a ta nh&# th&# nào đ&# th&#i k&# vui v&# nh&#t trong đ&#i s&# thu&#c v&# tu&#i già &# tr&#c m&#t ta, ch&# không thu&#c v&# tu&#i th&# &# sau l&#ng ta...Đã không ch&#ng n&#i v&#i lu&#t t&# nhiên thì sao ch&#ng thu&#n theo t&# nhiên mà h&#ng l&#c trong tu&#i già?”(Lâm Ng&# Đ&#ng, M&#t Quan ni&#m v&# S&#ng Đ&#p, b&#n d&#ch c&#a Nguy&#n Hi&#n Lê, trg 173)

V&#i quan ni&#m “kính lão đ&#c th&#”, tôi xin đ&#c tr&# l&#i làm đ&#a tr&# nh&# nh&# m&#y ch&#c năm tr&#c, trông ch&# ngày T&#t, mang giày m&#i, áo m&#i, tóc tai s&#ch s&#, theo “công th&#c” m&# d&#y, khoan tay, cúi đ&#u “m&#ng tu&#i” t&#t c&# các v&# cao niên Vi&#t nam trong và ngoài n&#c: “Đ&#i dào s&#c kh&#e, tâm h&#n an l&#c và s&#ng lâu trăm tu&#i.”

Trăm Tuổi Bác Hồ

Tên: Chu Thiệp

Thị trấn Ba, 01 Tháng 2 Năm 2011 16:19
